

FAQ over de vertrouwensdiensten

Versie 30.01.2018

De vertrouwensdiensten in grote lijnen	4
Juridisch kader	4
1. Hoe worden de vertrouwensdiensten momenteel juridisch omkaderd?	4
Toezichthoudend orgaan	4
2. Wat is de rol van het toezichthoudende orgaan?	4
3. Wat is het toezichthoudende orgaan in België?	4
De vertrouwensdienstverleners en het onderscheid “gekwalificeerd” / “niet-gekwalificeerd”	5
4. Wat is de bedoeling van de vertrouwenslijst?	5
5. Waar vind ik de vertrouwenslijst?	5
6. Is het verplicht om een beroep te doen op gekwalificeerde verleners van vertrouwensdiensten die in België gevestigd zijn?	5
7. Met welke andere wetgevingen moeten de vertrouwensdienstaanbieders nog rekening houden?.....	5
8. Welke vertrouwensdiensten moeten worden verleend door de dienstaanbieders?	5
9. Welke juridische gevolgen zijn verbonden aan de gekwalificeerde vertrouwensdiensten?	6
10. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan de niet-gekwalificeerde vertrouwensdiensten?	6
11. Welke risico’s kunnen verbonden zijn aan het gebruik van een niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst?	6
12. Waarom is er een verschil in rechtsgevolgen?	7
13. Wat houdt het principe van niet-discriminatie in voor de rechter?	7
14. Waarom is het interessanter om een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken dan een niet-gekwalificeerde?	7
15. Welke kosten zijn verbonden aan het gebruik van gekwalificeerde vertrouwensdiensten?	7
Het gebruik van vertrouwensdiensten: keuze of verplichting?	8
16. Kan een onderneming/bestuur het gebruik van een vertrouwensdienst opleggen om een juridische daad te stellen?	8
17. In welke omstandigheden is het verplicht om een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken?	8
18. Is het verstandig om gekwalificeerde vertrouwensdiensten op te leggen in geval van uitdrukkelijke vermelding in de wet van een verplichting tot bewaring, datering, ...?.....	9
Afwijking toegestaan voor de gesloten systemen	9
19. Wat houdt de uitzondering voor gesloten systemen in?	9
20. Is het mogelijk de uitzondering voor gesloten systemen te verkrijgen en gekwalificeerde vertrouwensdiensten aan te bieden?	10
21. Staat de afwijking voor gesloten systemen het gebruik van gekwalificeerde vertrouwensdiensten in de weg?	10

Referentienormen.....	10
22. Welk juridisch gevolg is verbonden aan het naleven van de referentienormen, voor de verleners van gekwalificeerde vertrouwensdiensten?	10
23. Werden er al referentienormen gepubliceerd?	10
Schorsing en verval van het gekwalificeerde certificaat van elektronische handtekening en van elektronisch zegel	11
24. Welk(e) gevolg(en) heeft de intrekking van een gekwalificeerd certificaat?	11
25. In welke omstandigheden wordt een certificaat ingetrokken?	11
26. Is het mogelijk een certificaat tijdelijk te schorsen?.....	11
De vertrouwensdiensten in het bijzonder	11
De elektronische handtekening.....	11
27. Wat zijn de verschillende vormen van elektronische handtekening?	11
28. Wat is het verschil tussen de elektronische handtekening van de eIDAS-Verordening en de elektronische handtekening van de richtlijn 1999/93/EG?	12
29. Wat houdt het begrip niet-gekwalificeerde elektronische handtekening in?	12
30. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan het gebruik van een gekwalificeerde elektronische handtekening?.....	12
31. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan het gebruik van een niet-gekwalificeerde elektronische handtekening?.....	13
32. Wat is de bewijswaarde van een elektronisch opgemaakt document, voorzien van een elektronische handtekening en gematerialiseerd in de vorm van een handgeschreven barcode waarmee toegang kan worden verkregen tot het originele digitale document?.	13
33. Is het gebruik van de elektronische handtekening beperkt tot de onderhandse akten? ..	13
34. Hoe is de overgang geregeld tussen de elektronische handtekening voorzien in de vroegere richtlijn 1999/93/EG en die voorzien in de eIDAS-Verordening?	13
35. Wat is de bewijswaarde van de elektronische handtekening aangemaakt door de Belgische identiteitskaart (eID)?.....	14
Het elektronische zegel	14
36. Wat is het elektronische zegel?	14
37. Wat is het verschil tussen de elektronische handtekening en het elektronische zegel?..	14
38. Wat zijn de verschillende vormen van elektronisch zegel?.....	15
39. Waarom gebruikmaken van het elektronische zegel?	15
40. Wat gebeurt er met de certificaten voor elektronische handtekening afgeleverd aan rechtspersonen op grond van de vroegere richtlijn 1999/93/EG?.....	15
Het elektronische tijdstempel.....	16
41. Wat houdt het elektronische tijdstempel in?	16
42. Wat zijn de verschillende vormen van elektronisch tijdstempel?	16
De dienst van elektronische aantekende zending.....	16
43. Wat is de dienst van elektronische aangetekende zending?.....	16
44. Wat zijn de verschillende vormen van diensten van elektronische aangetekende zending?	16
45. Van welke dienst van elektronische aangetekende zending moet er worden gebruikgemaakt?	17
46. Kan de uitgever er zich toe beperken om in zijn algemene voorwaarden te vermelden dat de aangetekende zending langs elektronische weg moet gebeuren?	17
47. Wat is een hybride aangetekende zending?	18
48. Waarom gebruikmaken van de hybride aangetekende zending?.....	18

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

49. Welke is de datum van deponering voor de hybride aangetekende zending?.....	18
50. Aan welke eisen moet worden voldaan wanneer een dienstverlener beslist om een dienst van hybride elektronische aangetekende zending op te richten?	18
Websiteauthenticatie	18
51. Wat is websiteauthenticatie?	18
52. Welke eisen zijn verbonden aan de invoering van een gekwalificeerd certificaat voor websiteauthenticatie?	19
Elektronische archivering	19
53. Wat is elektronische archivering?.....	19
54. Welke zijn de verschillende vormen van elektronische archivering?	19
55. Heeft een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst hetzelfde statuut als de andere gekwalificeerde vertrouwensdiensten?	19
56. Moeten documenten in het raam van de elektronische archivering recto/verso worden gescand als zij slechts één pagina met inhoud bevatten?	20
57. Is het verplicht om gebruik te maken van de gekwalificeerde archiveringsdiensten wanneer een onderneming een elektronische kopie wenst te bewaren van de facturen uitgegeven door haarzelf, door de verwerver of de afnemer of, in haar naam en voor haar rekening, door een derde (met de bedoeling de verplichting bedoeld in artikel 60 van het Btw-Wetboek na te leven)?	20
58. Moet een onderneming gebruikmaken van de gekwalificeerde archiveringsdiensten wanneer ze in het raam van de plicht bedoeld in artikel 315 van het Wetboek van Inkomstenbelastingen (WIB), de boeken en bescheiden aan de hand waarvan het bedrag van de belastbare inkomsten kan worden bepaald, elektronisch wenst te bewaren?.....	21
59. Mogen de originele documenten vernietigd worden na het scannen ervan?.....	21
60. Welke zijn de eisen voor een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst die voor eigen rekening wordt uitgebaat?	21
61. Welke criteria worden gehanteerd om een onderscheid te maken tussen een elektronische archiveringsdienst aangeboden door een derde vertrouwensdienstverlener en een elektronische archiveringsdienst uitgebaat voor eigen rekening?	22
62. Kan een verzending per elektronische post (vermoedelijk zonder bijzondere beveiliging) worden gelijkgesteld met een verzending met de <i>gewone</i> post?	22
63. Kan een verzending langs elektronische weg (vermoedelijk niet ondertekend en niet beveiligd) contractueel worden gelijkgesteld met een verzending per <i>aangetekende brief</i> ?	23
64. Waar kan ik andere/meer informatie vinden?	24

De vertrouwensdiensten in grote lijnen

Juridisch kader

1. Hoe worden de vertrouwensdiensten momenteel juridisch omkaderd?

Het juridische kader voor de vertrouwensdiensten werd ingevoerd door de Europese [Verordening van 23 juli 2014](#) betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt (hierna “eIDAS-Verordening”). Die verordening regelt meer bepaald

- de elektronische handtekening,
- het elektronische zegel,
- het datumstempel,
- de dienst van elektronisch aangetekende zending en
- de authenticatie van websites.

Die verordening werd in België geïmplementeerd door de [wet van 21 juli 2016](#), ook de “Digital Act” genoemd. Die wet voegde nieuwe bepalingen toe in het boek XII van het Wetboek van economisch recht. Ze vulde bijvoorbeeld de verordening aan met een juridisch stelsel voor de **elektronische archivering**, wat beschouwd wordt als een vertrouwensdienst als bedoeld in de eIDAS-Verordening.

Toezichthoudend orgaan

2. Wat is de rol van het toezichthoudende orgaan?

De rol van het toezichthoudende orgaan bestaat erin, controle uit te oefenen op de **gekwalficeerde** dienstverleners van vertrouwensdiensten die in België gevestigd zijn. Het moet ervoor zorgen, via controle *a priori* en *a posteriori*, dat die gekwalficeerde vertrouwensdienstaanbieders voldoen aan de vereisten van de verordening.

In het kader daarvan heeft het toezichthoudende orgaan bijvoorbeeld als opdracht de status van gekwalficeerde toe te kennen aan dienstverleners, maar het kan ook die status intrekken bij ernstige problemen. Het kan op voorhand eisen dat de verleners van vertrouwensdiensten elke tekortkoming aan hun verplichtingen rechtzetten.

Het kan eveneens maatregelen nemen tegen **niet-gekwalficeerde** vertrouwensdienstverleners, via controle *a posteriori*, wanneer het verneemt dat die dienstverleners niet zouden voldoen aan de weinige vereisten van de verordening die op hen van toepassing zijn.

3. Wat is het toezichthoudende orgaan in België?

Het toezichthoudende orgaan is ingesteld bij de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Het bestaat uit ambtenaren van de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid. Zijn adres is:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid
Dienst Elektronische Certificatie
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

E-mail: BE.SIGN@economie.fgov.be

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De vertrouwensdienstverleners en het onderscheid “gekwalificeerd” / “niet-gekwalificeerd”

4. Wat is de bedoeling van de vertrouwenslijst?

De vertrouwenslijst is een lijst van alle gekwalificeerde verleners van vertrouwensdiensten, alsook van de gekwalificeerde dienst(en) die ze aanbieden. De lijst is beveiligd en online toegankelijk. De vertrouwenslijst is essentieel, want het is van belang dat u, op betrouwbare manier, kan nagaan of een verlener wel degelijk over de “status van gekwalificeerde” beschikt.

5. Waar vind ik de vertrouwenslijst?

De vertrouwenslijst van in België gevestigde gekwalificeerde verleners van vertrouwensdiensten die gekwalificeerde certificaten afleveren, vindt u op: <https://tsl.belgium.be/archive/>

6. Is het verplicht om een beroep te doen op gekwalificeerde verleners van vertrouwensdiensten die in België gevestigd zijn?

Nee, de markt van de gekwalificeerde vertrouwensdiensten omvat alle dienstverleners die zich houden aan de Europese wetgeving. Een Belgische burger of onderneming kan dus ook een beroep doen op de diensten van een verlener die in een ander land van de Europese Unie gevestigd is. Dat betekent meteen dat een Belgische dienstverlener zijn diensten mag aanbieden aan alle EU-klanten.

5

Voor elektronische archivering daarentegen beperkt de markt zich tot de dienstaanbieders die zich houden aan de Belgische wetgeving, aangezien dat soort diensten werd ingevoerd door de Belgische [wet van 21 juli 2016](#), en niet door de eIDAS-Verordening.

7. Met welke andere wetgevingen moeten de vertrouwensdienstaanbieders nog rekening houden?

De verleners van vertrouwensdiensten zijn onderworpen aan de regels van

- het contractenrecht,
- het aansprakelijkheidsrecht,
- de marktpraktijken,
- het consumentenrecht,
- het recht van toepassing op de diensten van de informatiemaatschappij, enz.

8. Welke vertrouwensdiensten moeten worden verleend door de dienstaanbieders?

Het juridische stelsel dat werd gecreëerd door de eIDAS-Verordening en de Belgische [wet van 21 juli 2016](#) is optioneel. Het is slechts bedoeld als een soort van “toolkit”.

De verleners van vertrouwensdiensten kunnen kiezen welk type vertrouwensdienst ze wensen aan te bieden. Die diensten staan opgesomd in de eIDAS-Verordening en de Belgische wet. Als verleners van vertrouwensdiensten een bepaalde (al dan niet gekwalificeerde) vertrouwensdienst – zoals bijvoorbeeld een dienst van elektronische archivering – aanbieden, impliceert dat niet dat ze verplicht zijn ook de andere vertrouwensdiensten (al dan niet gekwalificeerd) te leveren, zoals het tijdstempel en/of de elektronische aangetekende zending.

9. Welke juridische gevolgen zijn verbonden aan de gekwalificeerde vertrouwensdiensten?

Alle gekwalificeerde vertrouwensdiensten genieten van een assimilatieclausule of van vermoedens, wat tot gevolg heeft dat ze dezelfde rechtsgevolgen hebben als hun “papieren” equivalent, en dat de bewijslast wordt omgekeerd. Dat principe houdt in dat van elk elektronische procedé dat door een gekwalificeerde vertrouwensdienstverlener wordt aangeboden, vermoed wordt dat het de functies van een “fysiek” procedé vervult en, bijgevolg, als equivalent daarmee wordt beschouwd.

In het geval van betwisting moet de gebruiker het bewijs niet leveren. Het is aan de persoon die de dienst betwist om aan te tonen dat de dienst niet beantwoordt aan alle vereisten om gekwalificeerd te zijn. Gezien de moeilijkheid om dergelijk bewijs te leveren, bieden die diensten een zeer grote rechtszekerheid aan hun gebruikers.

10. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan de niet-gekwalificeerde vertrouwensdiensten?

De niet-gekwalificeerde vertrouwensdiensten genieten enkel van het niet-discriminatieprincipe. Dat betekent dat de rechter het rechtsgevolg en de ontvankelijkheid van de niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst niet mag ontkennen onder het voorwendsel dat die dienst elektronisch is of niet-gekwalificeerd is.

Zo mag een rechter bijvoorbeeld niet weigeren om een document te onderzoeken dat elektronisch werd gearchiveerd, een document dat elektronisch werd ondertekend, enz. Dat principe houdt evenwel niet in dat de rechter verplicht is er rechtsgevolg aan te geven. Hij blijft vrij om te oordelen over de bewijswaarde ervan of te oordelen of dergelijke dienst de functies vervult die ervan verwacht worden.

In het geval van betwisting zullen de gebruikers van die diensten moeten bewijzen dat die onvoldoende betrouwbaar zijn en de normale verwachtingen niet inlossen. Als dat het geval is volgens de rechter, dan wordt de niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst als gelijkwaardig beschouwd, met dezelfde rechtsgevolgen als het fysieke procedé. In het omgekeerde geval kent de rechter geen rechtsgevolg toe aan de vertrouwensdienst.

11. Welke risico's kunnen verbonden zijn aan het gebruik van een niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst?

In geval van betwisting of controle, kunnen de risico's zeer divers zijn. Als tijdens een proces een document van essentieel belang is om een feit of een recht te bewijzen, en de rechter er geen enkel rechtsgevolg aan verbindt, dan bestaat het risico erin dat men het proces verliest of op zijn minst dat een minder gunstig vonnis wordt uitgesproken. In sommige gevallen kunnen de financiële gevolgen zeer zwaar uitvallen.

In sommige specifieke wetgevingen werden ook sancties bepaald. Zo gebeurt het inzake archivering niet zelden dat administratieve sancties of geldboeten worden opgelegd als documenten niet correct worden bewaard. Als een arbeidsovereenkomst voor bepaalde duur niet als “schriftelijk opgesteld en ondertekend” wordt beschouwd, zal het geacht worden voor onbepaalde duur te zijn. Het gebruik van dat type dienst houdt dus een risico in, waarmee elke gebruiker moet rekening houden wanneer hij kiest tussen een gekwalificeerde of een niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst.

Dat soort geschil kan bovendien langdurig en duur worden, omdat de tussenkomst van deskundigen nodig is om te bewijzen dat het systeem onvoldoende betrouwbaar is.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

12. Waarom is er een verschil in rechtsgevolgen?

De dienstverlener die een gekwalificeerde dienst wenst aan te bieden is onderworpen aan een systeem van voorafgaande toestemming, en moet talrijke strikte voorwaarden in acht nemen (onder meer qua beveiliging), die in de eIDAS-Verordening worden gesteld. Die voorwaarden worden diepgaand en vooraf gecontroleerd door een geaccrediteerd auditorgaan, alsook door het toezichthoudende orgaan. Bovendien moet de dienstverlener om de twee jaar aan een audit worden onderworpen.

Dat is niet het geval voor de niet-gekwalificeerde vertrouwensdiensten. Is er betwisting, dan zullen die verschillende verificaties *a posteriori* moeten gebeuren, door de rechter.

13. Wat houdt het principe van niet-discriminatie in voor de rechter?

De rechter mag een elektronisch document niet onontvankelijk verklaren of al meteen oordelen dat het geen rechtsgevolg heeft alleen omdat het document elektronisch is opgesteld. Hij is verplicht om het document te onderzoeken, maar de niet-discriminatieclausule blijft wel beperkt tot die verplichting. Dat principe moet op redelijke wijze worden geïnterpreteerd.

De niet-discriminatieclausule legt de rechters geen verplichting op om over specifieke apparatuur te beschikken waarmee ze, in alle gevallen, kennis kunnen nemen van eender welk document dat hen in elektronische vorm wordt voorgelegd. Als een partij een elektronische document of een elektronische vertrouwensdienst inroept in het kader van een gerechtelijke procedure, moet ze, indien nodig, de geschikte informaticatools aanbrengen om de rechter ervan te overtuigen er bewijswaarde aan toe te kennen.

14. Waarom is het interessanter om een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken dan een niet-gekwalificeerde?

De keuze om een beroep te doen op een gekwalificeerde vertrouwensdienst hangt af van de context, de juridische strategie en het risicobeleid van de gebruiker. Zal de vertrouwensdienst moeten dienen in een context waarin het risico op fraude groot is en/of de juridische implicaties van groot belang zijn, dan is het wenselijk een beroep te doen op een gekwalificeerde vertrouwensdienst, teneinde een maximale rechtszekerheid te verzekeren en het risico op betwisting te beperken. In het tegengestelde geval, en voor zover er geen wettelijke verplichting bestaat om een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken, kan de gebruiker volstaan met een niet-gekwalificeerde vertrouwensdienst.

15. Welke kosten zijn verbonden aan het gebruik van gekwalificeerde vertrouwensdiensten?

Het is moeilijk om op de vraag een antwoord te geven, aangezien de markt van de gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners nog volop in ontwikkeling is, en dus ook de onderliggende economische modellen. Tot nog toe wijst echter niets erop, dat een niet-gekwalificeerde dienst van elektronische archivering goedkoper zou zijn dan een gekwalificeerde dienst. Als meer en meer wordt gebruikgemaakt van de gekwalificeerde elektronische archivering, bijvoorbeeld, zal die dienst waarschijnlijk aan een zeer concurrentiële prijs kunnen worden aangeboden. Die prijs zou zelfs lager kunnen liggen dan de kostprijs van een niet-gekwalificeerde dienst, omwille van het stimulerende effect, de standaardisering, en de gunstige effecten van de normalisatie, zoals het wegnemen van barrières, de interoperabiliteit, de verhoogde concurrentie, enz.

Het gebruik van vertrouwensdiensten: keuze of verplichting?

16. Kan een onderneming/bestuur het gebruik van een vertrouwensdienst opleggen om een juridische daad te stellen?

Niemand kan verplicht worden om een juridische daad op elektronische wijze te stellen. Iedereen blijft met andere woorden vrij om te kiezen via welke drager hij zijn juridische handelingen stelt. Een verkoper mag een klant bijvoorbeeld niet verplichten om de koopovereenkomst elektronisch te ondertekenen. Enkel een specifieke wettelijke regeling kan verplichtingen voor burgers en ondernemingen inhouden om langs elektronische weg te handelen. Belangrijk om te weten is: dat principe heeft alleen betrekking op de juridische daden, maar niet op elke vorm van elektronisch verkeer. Het is echter niet van toepassing als de partijen overeenkomen om de elektronische methode te gebruiken (in dat geval is er geen “dwang”).

17. In welke omstandigheden is het verplicht om een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken?

Zodra bepaalde wetsbepalingen in werking treden (wat tot nog toe niet het geval is), is het verplicht een beroep te doen op een gekwalificeerde vertrouwensdienst als tegelijk aan drie voorwaarden is voldaan:

- 1) de gebruiker opteert voor de elektronische weg (hij behoudt ook de keuze voor de papieren oplossing);
- 2) er bestaat een uitdrukkelijke wettelijke of reglementaire vereiste (van archivering, tijdstempel of aangetekende zending);
- 3) er is geen specifiek stelsel voorzien door een bijzondere wet (bijvoorbeeld artikel 60 van het Btw-Wetboek, artikel 315 van het Wetboek op de inkomstenbelastingen, enz.).

Belangrijk om te weten is dat momenteel de verplichting om gebruik te maken van een gekwalificeerde dienst van archivering, tijdstempel of aangetekende zending in geval van uitdrukkelijke vermelding van bewaring, datering of aangetekende zending nog niet van kracht is (artikelen XII.25, §5, lid 3, §7, lid 2 en §8, lid 2 van het Wetboek van economisch recht). Op dit ogenblik is het nog zo, dat als in een wettekst uitdrukkelijk een archivering, datering of aangetekende zending wordt vereist, de gebruiker de keuze behoudt tussen de gekwalificeerde of niet-gekwalificeerde dienst. Als hij voor de niet-gekwalificeerde dienst kiest, kan de geldigheid/bewijswaarde in geval van betwisting altijd worden beoordeeld door de rechter. Het komt toe aan de rechter om vrij, en geval per geval, te oordelen of de niet-gekwalificeerde dienst volledig beantwoordt aan wat van die dienst verwacht wordt, en dat op grond van de niet-discriminatieclausule. De rechter kan oordelen dat dat niet het geval is, met alle juridische en financiële gevolgen van dien.

Zoals vermeld, is de verplichting om gebruik te maken van een gekwalificeerde vertrouwensdienst nog niet van kracht. Als de gebruiker er toch op eigen initiatief van gebruikmaakt, wordt vermoed dat op onweerlegbare wijze is voldaan aan de wettelijke of reglementaire uitdrukkelijke verplichting van bewaring, datering of aangetekende zending (artikel XII.25, §5, lid 1, §7, lid 1 en §8, lid 1 van het Wetboek van economisch recht). Het is dus onmogelijk om dat vermoeden te betwisten en de bewijslast om te keren voor de rechter. Dat is een bijkomende troef wanneer men gebruikmaakt van gekwalificeerde diensten.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

18. Is het verstandig om gekwalificeerde vertrouwensdiensten op te leggen in geval van uitdrukkelijke vermelding in de wet van een verplichting tot bewaring, datering, ...?

Het lijkt aangewezen en verstandig om het gebruik van gekwalificeerde vertrouwensdiensten op te leggen telkens wanneer de Koning of de wetgever uitdrukkelijk een verplichting oplegt van bewaring, datering of aangetekende zending, en dat om verschillende redenen.

Ten **eerste** is dergelijke verplichting noodzakelijk om een evenwaardig bewijssysteem in de digitale omgeving te garanderen. In de papieren wereld wordt een onderhandse akte (schriftelijk met de hand ondertekend door de partijen), eventueel in originele versie gearhiveerd, beschouwd als een “perfect bewijsmiddel”. Dat bewijsmiddel heeft bewijskracht en het is aan de partij die dat middel betwist, om te bewijzen dat het niet rechtsgeldig is. In de digitale omgeving wordt enkel het gebruik van een gekwalificeerde vertrouwensdienst als gelijkwaardig geacht, en kan die alleen van dezelfde rechtsgevolgen genieten. Daarom, als de wetgever of de Koning bijvoorbeeld een aangetekende zending vereist, wordt een bewijsmiddel beoogd dat veel garanties biedt. Het is dan ook logisch dat in de elektronische omgeving dezelfde garanties worden geëist, zo niet creëert men een discordantie tussen beide omgevingen, wat indruist tegen het principe van functionele gelijkwaardigheid.

Ten **tweede** is het zo, dat wanneer uitdrukkelijk een bewaring, datering of aangetekende zending wordt vereist, dat met de bedoeling gebeurt, om het algemene belang, de zwakke partij of een derde partij (kan onder meer de staat zijn) te beschermen. De partijen en de derden zouden dus niet kunnen genieten van de garanties geboden door die formaliteiten, als de keuze wordt gelaten om al dan niet een gekwalificeerde vertrouwensdienst te gebruiken. Bovendien zou verwarring ontstaan als het gebruik van een gekwalificeerde vertrouwensdienst niet wordt opgelegd. Het zou utopisch zijn te denken dat alle begunstigden van een bewijsmiddel de impact zouden begrijpen van het gebruik van een al dan niet gekwalificeerde vertrouwensdienst. Men mag hen niet de indruk geven dat ze over een bewijsmiddel beschikken dat gelijkwaardig is aan een papieren bewijsmiddel, als ze een niet-gekwalificeerde dienst gebruiken, terwijl dat niet het geval is.

Uiteindelijk kan niet worden ontkend, dat het vastleggen van dergelijke verplichting zeer bevorderlijk is voor de markt van gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners. De economische actoren zullen meer geneigd zijn om gekwalificeerde vertrouwensdiensten aan te bieden, als ze de garantie hebben dat, in heel wat gevallen, dergelijke diensten verplicht zijn. Die bepaling vormt dan ook ongetwijfeld een gelegenheid om de markt van gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners te promoten.

Afwijking toegestaan voor de gesloten systemen

19. Wat houdt de uitzondering voor gesloten systemen in?

De uitzondering voor gesloten systemen wordt omschreven in artikel 2.2 van de eIDAS-Verordening en in artikel XII.24 van het Wetboek van economisch recht

Het gemis aan algemene wetgeving werd door de publieke of privéactoren soms gecompenseerd in de vorm van specifieke bepalingen in sectorgebonden regelgevingen. Dat is bijvoorbeeld het geval in de sociale zekerheid, waar specifieke regelgevingen het mechanisme overnemen van de bijzondere elektronische handtekening, gebruikt in dat kader, en daaraan dezelfde rechtsgevolgen koppelen als aan de handgeschreven handtekening. Die specificiteit uitte zich ook in op maat gemaakte contractuele bepalingen, zoals bijvoorbeeld in het interbancaire netwerk Isabel, dat een clause voorziet voor de door de cliënten met de hand on-

dertekende contracten, waarin die worden gelijkgeschakeld met de elektronisch ondertekende contracten.

De bedoeling van die bepalingen is niet het in vraag stellen van de rechtsgeldigheid van de regelgevingen en contractuele bedingen gebruikt in die gesloten systemen. Ze zijn onder meer bedoeld om te verhinderen dat de toezichthoudende autoriteit zou nagaan of de – van nature niet-gekwalficeerde – vertrouwensdiensten voldoen aan de algemene veiligheidsvereisten beoogd in artikel 19 van de eIDAS-Verordening.

Belangrijke opmerking: een netwerk of systeem wordt pas als “gesloten” beschouwd, als het geen gevolgen heeft voor derden. Wanneer een administratie bijvoorbeeld vertrouwensdiensten aanbiedt in het kader van interne procedures, zal dat systeem/netwerk *a priori* worden beschouwd als gesloten. Als daarentegen dezelfde diensten worden gebruikt in het kader van de relaties met de burger (derde), zal het netwerk in principe niet langer als gesloten worden beschouwd.

20. Is het mogelijk de uitzondering voor gesloten systemen te verkrijgen en gekwalificeerde vertrouwensdiensten aan te bieden?

Als een dienstverlener zijn diensten “in gesloten systeem” aanbiedt, mag hij niet beweren dat hij “gekwalficeerde” vertrouwensdiensten aanbiedt in het kader van dat gesloten systeem, en tegelijkertijd eisen dat hij van de afwijking kan genieten. Anders verliezen de eIDAS-Verordening en de Belgische wet elke betekenis.

Als de dienstverlener verklaart “gekwalficeerde” vertrouwensdiensten aan te bieden, moet hij zich neerleggen bij de vereisten van de verordening voor die categorie diensten. Hij ziet bijgevolg impliciet af van de voordelen van de afwijking voor gesloten systemen.

21. Staat de afwijking voor gesloten systemen het gebruik van gekwalificeerde vertrouwensdiensten in de weg?

De bepalingen over gesloten systemen kunnen geenszins verhinderen dat administraties/ondernemingen zouden beslissen om vrijwillig gebruik te maken van gekwalificeerde vertrouwensdiensten, of om intern een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst te gebruiken. Die diensten moeten wel in lijn zijn met de vereisten voor hun gekwalificeerde status en genieten daartegenover van de vermoedens ingesteld door de wet.

Referentienormen

22. Welk juridisch gevolg is verbonden aan het naleven van de referentienormen, voor de verleners van gekwalificeerde vertrouwensdiensten?

Als de dienstverlener referentienormen gebruikt gedefinieerd door normalisatie-instellingen zoals ISO, CEN, ETSI, enz. en gepubliceerd door de Commissie of door de Koning, bestaat er een vermoeden dat aan de vereisten van de eIDAS-Verordening en de Belgische [wet van 21 juli 2016](#) voldaan is. De Commissie of de Belgische regering zijn niet bevoegd om normen uit te werken als dusdanig, maar moeten zich beperken tot een verwijzing ernaar in een uitvoeringsakte. Toch is de publicatie van die normen niet verplicht. In afwachting van een eventuele publicatie kan eender welke acteur reeds een audit aanvragen, met als doel gekwalificeerde vertrouwensdiensten aan te bieden.

23. Werden er al referentienormen gepubliceerd?

Voor sommige vertrouwensdiensten (elektronische handtekening en elektronische archivering) bestaan er al normen op nationaal en/of Europees en/of internationaal niveau. Die nor-

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

men werden echter niet officieel gepubliceerd door de Commissie, ook niet door de Belgische regering, via een koninklijk besluit. Het is belangrijk om te weten dat het publiceren van dergelijke normen niet verplicht is. Een dienstverlener kan de gekwalificeerde status aanvragen en een audit laten doorvoeren, ook al werden die normen niet gepubliceerd.

Schorsing en verval van het gekwalificeerde certificaat van elektronische handtekening en van elektronisch zegel

24. Welk(e) gevolg(en) heeft de intrekking van een gekwalificeerd certificaat?

Het certificaat verliest zijn geldigheid zodra het wordt ingetrokken en het kan zijn gekwalificeerde status niet terugwinnen. Het kan dus niet langer worden gebruikt. De dienstverleners die gekwalificeerde certificaten van elektronische handtekening of van elektronisch zegel afleveren zijn verplicht om informatie te verstrekken over de geldigheid of de status van intrekking van de door hen afgeleverde certificaten.

25. In welke omstandigheden wordt een certificaat ingetrokken?

In het artikel XII.31 van het Wetboek van economisch recht worden verschillende hypothesen van intrekking aangevoerd. Zo wordt het certificaat bijvoorbeeld ingetrokken

- op verzoek van de titularis,
- als er ernstige redenen bestaan om aan te nemen dat het certificaat werd afgegeven op basis van foutieve of vervalste gegevens,
- als de dienstverlener zijn activiteiten stopzet zonder dat die in hun totaliteit worden overgenomen door een andere gekwalificeerde vertrouwensdienstverlener die een gelijkwaardig kwaliteits- en veiligheidsniveau waarborgt, ...

26. Is het mogelijk een certificaat tijdelijk te schorsen?

De eIDAS-Verordening laat de lidstaten de mogelijkheid toe te staan om een certificaat te schorsen. In België werd die mogelijkheid voorzien in artikel XII.33 van het WER.

De vertrouwensdiensten in het bijzonder

De elektronische handtekening

27. Wat zijn de verschillende vormen van elektronische handtekening?

De **“gewone” elektronische handtekening** is, in de zin van de eIDAS-Verordening, een procedé dat de ondertekenaar gebruikt om te “ondertekenen” in de juridische betekenis van het nationale recht van de lidstaat. In de Belgische wetgeving gebruikt men gewoonlijk een handtekening om zich te identificeren en om zijn wil uit te drukken. De gewone elektronische handtekening is aan geen enkele voorwaarde van voorafgaande verificatie onderworpen. Ze geniet daartoe enkel van het niet-discriminatieprincipe. De rechter moet de handtekening onderzoeken, maar is niet verplicht om er automatisch dezelfde gevolgen aan te verbinden als aan een handgeschreven handtekening. Hij zal dat maar doen als hij vaststelt dat met dat mechanisme, na onderzoek van de betrouwbaarheid ervan, de ondertekenaar op redelijke manier kan worden geïdentificeerd en zijn echte wilsuitdrukking kan worden geverifieerd.

De **geavanceerde elektronische handtekening** is een gewone elektronische handtekening die aan bijkomende voorwaarden voldoet. Ze geniet ook van het niet-discriminatieprincipe, maar het onderzoek van de rechter zal worden gefaciliteerd als de bijkomende voorwaarden

vervuld zijn. Die handtekening kan worden vereist om bijvoorbeeld een onlinedienst van een openbare instelling te gebruiken.

Ze moet voldoen aan volgende vereisten:

- a) op unieke wijze met de ondertekenaar verbonden zijn;
- b) het mogelijk maken om de ondertekenaar te identificeren;
- c) tot stand gekomen zijn met gegevens voor het aanmaken van elektronische handtekeningen die de ondertekenaar, met een hoog vertrouwensniveau, onder zijn uitsluitende controle kan gebruiken;
- d) en op zodanige wijze aan de daarmee ondertekende gegevens verbonden zijn, dat elke wijziging achteraf van de gegevens kan worden opgespoord.

De **gekwalficeerde elektronische handtekening** is een geavanceerde elektronische handtekening die aangemaakt is met een gekwalficeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en gebaseerd is op een gekwalficeerd certificaat voor elektronische handtekeningen. De eisen voor de gekwalficeerde middelen voor het aanmaken van elektronische handtekeningen zijn veel strikter. Ze worden opgesomd in bijlage II van de eIDAS-Verordening. Concreet gaat het om software (voor cryptologie bijvoorbeeld) en/of hardware (een chipkaart bijvoorbeeld), die geconfigureerd zijn om een elektronische handtekening aan te maken. Ze wordt geassimileerd met de handgeschreven handtekening, en heeft dus dezelfde rechtsgevolgen.

28. Wat is het verschil tussen de elektronische handtekening van de eIDAS-Verordening en de elektronische handtekening van de richtlijn 1999/93/EG?

Terwijl de vroegere richtlijn zowel natuurlijke als rechtspersonen toeliet om de elektronische handtekening te gebruiken ter ondertekening van documenten, is dergelijke vertrouwensdienst voortaan nog enkel voorbehouden voor natuurlijke personen. Voor de rechtspersonen werd door de eIDAS-Verordening een vertrouwensdienst, “elektronisch zegel” genoemd, ingevoerd. *(zie verderop, vraag 36 en volgende).*

29. Wat houdt het begrip niet-gekwalficeerde elektronische handtekening in?

Het begrip elektronische handtekening kan slaan op

- een gewone elektronische handtekening in de zin van artikel 3.10 van de eIDAS-Verordening,
- een geavanceerde elektronische handtekening in de zin van artikel 3.11 van diezelfde verordening en
- een geavanceerde elektronische handtekening die niet voldoet aan minstens een van de in artikel 3.12 beoogde eisen.

30. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan het gebruik van een gekwalficeerde elektronische handtekening?

Wanneer een gekwalficeerde elektronische handtekening wordt gebruikt (die voortaan moet voldoen aan alle eisen van de eIDAS-Verordening), wordt die gelijkgesteld met de handgeschreven handtekening, zoals in artikel 25.2 van de eIDAS-Verordening wordt aangegeven. Met andere woorden, een elektronisch document dat werd ondertekend met behulp van een gekwalficeerde elektronische handtekening (bijvoorbeeld via de elektronische identiteitskaart) wordt beschouwd als een “perfect bewijsmiddel”. Het moet niet worden aangevuld door andere bewijsmiddelen en het is bindend voor de rechter.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Indien dat originele document wordt betwist, bestaat het vermoeden dat het is opgesteld en ondertekend door de aldus geïdentificeerde ondertekenaar, maar ook dat het integer is gebleven. Dergelijk bewijsmiddel is ontvankelijk en vooral bewijskrachtig. In geval van betwisting heeft de gebruiker die dat middel inroept, geen bewijslast. En aangezien de handtekening wordt beschouwd als een voorwaarde van geldigheid van de akte, is die voorwaarde automatisch vervuld met een gekwalificeerde elektronische handtekening.

31. Welke rechtsgevolgen zijn verbonden aan het gebruik van een niet-gekwalificeerde elektronische handtekening?

Wanneer een niet-gekwalificeerde elektronische handtekening wordt gebruikt, wordt die niet beschouwd als een perfect bewijsmiddel en heeft die dus geen bewijskracht. Ze geniet enkel van de niet-discriminatieclausule. De rechter moet dus de moeite doen om het bewijsmiddel te onderzoeken, maar kan vrij oordelen over de bewijswaarde ervan.

In het geval van betwisting is het aan de gebruiker om de rechter ervan te overtuigen dat het gebruikte procedé voldoende beveiligd is en dat het de waarborgen biedt die normaal van die handtekening worden verwacht. De bewijslast valt dus op hem, met het risico dat zijn bewijsmiddel niet wordt aanvaard als hij dat bewijs niet kan leveren.

32. Wat is de bewijswaarde van een elektronisch opgemaakt document, voorzien van een elektronische handtekening en gematerialiseerd in de vorm van een handgeschreven barcode waarmee toegang kan worden verkregen tot het originele digitale document?

Het gematerialiseerde document is niet meer dan een “kopie” in de juridische betekenis (en niet een gelijkstelling met het origineel). De methode biedt, dankzij streepjescodes, de gelegenheid om toegang te krijgen tot een origineel digitaal document, dat voorzien is van de originele elektronische handtekening, en om te verifiëren of de kopie wel degelijk conform het origineel is. Dat materialiseringsproces wordt mogelijk gemaakt op grond van de artikelen XII.25, § 11 en 12 van het Wetboek van economisch recht. Om een maximale rechtszekerheid te bieden en om het systeem zoveel mogelijk gelijk te stellen met de handgeschreven handtekening, is het vereist dat de elektronische handtekening – waarnaar de barcode verwijst – gekwalificeerd is.

33. Is het gebruik van de elektronische handtekening beperkt tot de onderhandse akten?

In de eIDAS-Verordening wordt de kwestie van de elektronische handtekening behandeld, maar het blijft daartoe beperkt. Er wordt niets gezegd over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan voor het opmaken van een onderhandse akte of een authentieke akte. Dat blijft een prerogatief van de nationale wetgever.

In het Belgische recht is er het artikel 1322 van het Burgerlijke wetboek, dat het begrip elektronische handtekening heeft ingevoerd, en dat enkel betrekking heeft op de bewijsregels voor de onderhandse akte. Wat de authentieke akte betreft, werd het artikel 1317 van het Burgerlijke Wetboek onlangs gewijzigd en werd de gekwalificeerde elektronische handtekening voor die akte verplicht gemaakt. Het nieuwe artikel 1317 is sinds 31 december 2016 in werking.

34. Hoe is de overgang geregeld tussen de elektronische handtekening voorzien in de vroegere richtlijn 1999/93/EG en die voorzien in de eIDAS-Verordening?

De eIDAS-Verordening voorziet in artikel 51 een overgangsmaatregel om rechtszekerheid te garanderen. Veilige middelen voor het aanmaken van handtekeningen waarvan de overeen-

stemming bepaald is in Richtlijn 1999/93/EG, worden beschouwd als gekwalificeerde middelen voor het aanmaken van elektronische handtekeningen, conform de eIDAS-Verordening.

Artikel 51 bepaalt eveneens dat gekwalificeerde certificaten voor natuurlijke personen in de zin van Richtlijn 1999/93/EG totdat zij verlopen, beschouwd worden als gekwalificeerde certificaten voor elektronische handtekeningen in de zin van onderhavige verordening.

De dienstverleners krijgen een bepaalde termijn om zich in overeenstemming met de eIDAS-Verordening te brengen. Een certificatie dienstverlener die gekwalificeerde certificaten overeenkomstig de oude richtlijn afgeeft, dient zo spoedig mogelijk, maar niet later dan 1 juli 2017, een conformiteitsbeoordelingsverslag bij het toezichthoudende orgaan in te dienen. Tot de indiening van dat conformiteitsbeoordelingsverslag en tot de beoordeling ervan door het toezichthoudende orgaan is voltooid, wordt die certificatie dienstverlener beschouwd als een gekwalificeerde verlener van vertrouwensdiensten in de zin van die verordening.

35. Wat is de bewijswaarde van de elektronische handtekening aangemaakt door de Belgische identiteitskaart (eID)?

Het certificaat beschikbaar op de Belgische eID-kaart is een gekwalificeerd certificaat in de zin van de oude richtlijn 1999/93/EG betreffende de elektronische handtekening en de certificatie dienstverleners, die werd vervangen door de eIDAS-Verordening. Het maakt het mogelijk een gekwalificeerde elektronische handtekening aan te maken als bedoeld in artikel 3.12 van de verordening.

Met onze eID-kaart kunnen we dus een elektronische handtekening aanmaken die wordt gelijkgesteld met de handgeschreven handtekening en dezelfde rechtsgevolgen heeft.

Het elektronische zegel

36. Wat is het elektronische zegel?

Het elektronisch zegel werd gecreëerd om de link te waarborgen tussen de verzegelde elektronische gegevens en een rechtspersoon. Die dienst dient dus als bewijs dat een elektronisch document door een rechtspersoon is afgegeven, door zekerheid over de oorsprong en integriteit van het document te garanderen.

37. Wat is het verschil tussen de elektronische handtekening en het elektronische zegel?

De eIDAS-Verordening maakt een onderscheid tussen het certificaat voor elektronische handtekening en het certificaat voor elektronische zegel. Het elektronische zegel onderscheidt zich van de elektronische handtekening hoofdzakelijk doordat dielaatste (volgens de verordening) is voorbehouden aan natuurlijke personen, terwijl het zegel is bedoeld voor rechtspersonen.

De verordening bepaalt dat de elektronische handtekening wordt gebruikt door een natuurlijk persoon "om te ondertekenen" (artikelen 3.9 en 3.10 van de eIDAS-Verordening). Ze kan dus die persoon "verbinden". De verordening bepaalt daarentegen niet, dat het elektronische zegel op zich een rechtspersoon juridisch kan verbinden. Artikel 3.25 bepaalt dat het elektronische zegel dient "om de oorsprong en integriteit van de verzegelde gegevens te waarborgen". Elke lidstaat blijft wel vrij om op nationaal niveau te bepalen dat het gebruik van het elektronische zegel de rechtspersoon rechtstreeks juridisch kan verbinden. België schreef diemogelijkheid in de [wet van 21 juli 2016](#) in.

In de praktijk kunnen de technologie alsook de hardware en software die gebruikt worden om een elektronisch zegel aan te maken, identiek zijn met die welke gebruikt worden om een

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

elektronische handtekening aan te maken. In het kader van een PKI-infrastructuur bijvoorbeeld, is het enige verschil dat op het certificaat eerder de handelsnaam van de rechtspersoon wordt opgegeven dan de naam van de natuurlijke persoon.

38. Wat zijn de verschillende vormen van elektronisch zegel?

Het **gewone elektronische zegel** is een procedé om de oorsprong en de integriteit te waarborgen van de elektronisch verzegelde gegevens.

Het **geavanceerde elektronische zegel** is een gewoon elektronisch zegel dat aan bijkomende voorwaarden beantwoordt. Die handtekening kan bijvoorbeeld worden vereist om toegang te krijgen tot de onlinediensten van een overheidsinstelling. Het moet aan volgende eisen voldoen:

- a) het moet op unieke wijze aan de maker van het zegel verbonden zijn;
- b) het moet het mogelijk maken om de maker van het zegel te identificeren;
- c) het moet tot stand gekomen zijn met gebruikmaking van gegevens voor het aanmaken van elektronische zegels die de maker van het zegel met een hoog vertrouwensniveau onder zijn controle kan gebruiken voor het aanmaken van elektronische zegels; en
- d) het moet op zodanige wijze verbonden zijn aan de gegevens waarop het betrekking heeft, dat elke wijziging achteraf van de gegevens kan worden opgespoord.

Het **gekwalficeerde elektronisch zegel** is een geavanceerd elektronisch zegel dat aangeemaakt is met behulp van een gekwalficeerd middel voor het aanmaken van elektronische zegels en dat gebaseerd is op een gekwalficeerd certificaat voor elektronische zegels. De eisen van toepassing op de middelen voor het aanmaken van elektronische zegels worden opgesomd in bijlage III van de eIDAS-Verordening.

Zoals de andere vertrouwensdiensten genieten de diensten voor gewoon en voor geavanceerd elektronisch zegel van het niet-discriminatieprincipe, terwijl de vermoedens alleen gelden voor de gekwalficeerde diensten voor elektronisch zegel.

39. Waarom gebruikmaken van het elektronische zegel?

Het elektronische zegel is een aanvullend middel waarmee bedrijfsleiders efficiënt de regels inzake vertegenwoordiging van de rechtspersoon (met name de delegatie van volmachten) kunnen beheren.

De communicatie met een rechtspersoon in de elektronische omgeving kan met grote rechtszekerheid gebeuren, aangezien het elektronische zegel garanties biedt, en het mogelijk maakt een document te ondertekenen.

40. Wat gebeurt er met de certificaten voor elektronische handtekening afgeleverd aan rechtspersonen op grond van de vroegere richtlijn 1999/93/EG?

De verordening heeft blijkbaar geen overgangsmaatregel bepaald voor de gekwalficeerde certificaten voor elektronische handtekening afgeleverd aan rechtspersonen op grond van de vroegere richtlijn. In principe zijn die certificaten sinds 1 juli 2016 niet langer geldig als gekwalficeerd certificaat, tenzij een rechter er eventueel toepassing aan geeft naar analogie van de overgangsmaatregelen voorzien voor de gekwalficeerde elektronische handtekening.

De elektronische tijdstempel

41. Wat houdt de elektronische tijdstempel in?

Het elektronische tijdstempel is een vertrouwensdienst waarmee een precieze datum en uur kan worden gekoppeld aan elektronische documenten zoals contracten, eenzijdige verbintenissen, ontslagbrieven, enz. Het biedt eveneens de mogelijkheid om gebeurtenissen te dateren zoals de toegang tot een document, het uitvoeren van een transactie of het sluiten van een dossier. Men kan er met andere woorden een elektronische verrichting mee vastleggen in de tijd.

42. Wat zijn de verschillende vormen van elektronisch tijdstempel?

Het **gewone elektronische tijdstempel** is het procedé dat beantwoordt aan de definitie van tijdstempel in de eIDAS-Verordening. Het wordt gedefinieerd als “gegevens in elektronische vorm die andere gegevens in elektronische vorm verbinden aan een bepaald tijdstip en die bewijzen dat die laatstgenoemde gegevens op dat tijdstip bestonden”. Met andere woorden, het tijdstempel moet precies de datum en het uur weergeven van een document en de integriteit van dat document garanderen.

Het **gekwalficeerde elektronische tijdstempel** is een gewoon tijdstempel dat aan volgende eisen voldoet:

- a) het koppelt de datum en het tijdstip op zodanige wijze aan gegevens dat onmerkbare wijziging van de gegevens redelijkerwijs kan worden uitgesloten;
- b) het is gebaseerd op een nauwkeurige tijdsbron die aan de gecoördineerde universele tijd is gekoppeld; en
- c) het wordt ondertekend met behulp van een geavanceerde elektronische handtekening of verzegeld met een geavanceerd elektronisch zegel van de gekwalificeerde verlener van vertrouwensdiensten, of met behulp van een andere gelijkwaardige methode.

Zoals de andere vertrouwensdiensten genieten de diensten voor gewoon elektronisch tijdstempel van het niet-discriminatieprincipe, terwijl de vermoedens alleen gelden voor de gekwalificeerde diensten voor elektronisch tijdstempel.

De dienst van elektronische aantekende zending

43. Wat is de dienst van elektronische aangetekende zending?

De dienst van elektronische aangetekende zending is min of meer het elektronische equivalent van de papieren aangetekende zending, die wij allen kennen. Hij wordt in de eIDAS-Verordening gedefinieerd als “een dienst die het mogelijk maakt gegevens via elektronische middelen tussen derden te verzenden en die bewijs verschaft ten aanzien van het hanteren van de verzonden gegevens, met inbegrip van bewijs van het verzenden en ontvangen van de gegevens, en die de verzonden gegevens beschermt tegen het risico van verlies, diefstal, beschadiging of onbevoegde wijzigingen”.

44. Wat zijn de verschillende vormen van diensten van elektronische aangetekende zending?

De **dienst van gewone elektronische aangetekende zending** is een dienst die beantwoordt aan de definitie van de eIDAS-Verordening. De dienst dient dus voor het verzenden van gegevens waarbij het bewijs van die verzending en van de ontvangst ervan wordt geleverd en de integriteit van die gegevens wordt gegarandeerd.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De **gekwalficeerde dienst van elektronisch aangetekende zending** is een dienst van gewone elektronische aangetekende zending die voldoet aan volgende eisen:

- a) hij wordt door een of meerdere gekwalficeerde vertrouwensdienstverleners geleverd;
- b) hij garandeert de identificatie van de afzender en de bestemming met een hoge vertrouwensgraad;
- c) hij garandeert de identificatie van de bestemming voor het verstrekken van de gegevens;
- d) de verzending en de ontvangst van de gegevens worden beveiligd door een geavanceerde elektronische handtekening of door een geavanceerd elektronisch zegel van een gekwalficeerde verlener van vertrouwensdiensten zodat elke niet op te sporen mogelijkheid tot wijziging van de gegevens wordt uitgesloten;
- e) de verzender en de bestemming van de gegevens worden op duidelijke wijze in kennis gesteld van elke wijziging van de gegevens die nodig is voor het verzenden of het ontvangen van de gegevens;
- f) de datum en het tijdstip van het verzenden, ontvangen en wijzigen van gegevens worden aangegeven met een gekwalficeerd elektronisch tijdstempel.

Net zoals de andere vertrouwensdiensten genieten de diensten van gewone elektronische aangetekende zending van het niet-discriminatieprincipe, terwijl voor de diensten van gekwalficeerde aangetekende zending de vermoedens van toepassing zijn.

45. Van welke dienst van elektronische aangetekende zending moet er worden gebruikgemaakt?

17

Wanneer een gebruiker opteert voor de elektronische weg kan hij kiezen voor een gekwalficeerde of een niet-gekwalficeerde aangetekende zending.

Wanneer hij opteert voor een gekwalficeerde elektronische aangetekende zending of een gekwalficeerde hybride aangetekende zending wordt in artikel XII.25, §7, lid 1 van het Wetboek van economisch recht geacht op onweerlegbare wijze te zijn voldaan aan een eventuele uitdrukkelijke verplichting om een aangetekende zending te gebruiken (tal van wetgevingen voorzien in een dergelijke verplichting). Wanneer er daarentegen wordt gebruikgemaakt van een niet-gekwalficeerde vertrouwensdienst, kan niet worden geacht dat aan de wettelijke verplichting is voldaan.

Wanneer het tweede lid van artikel XII.25, §7 van het Wetboek van economisch recht in werking treedt, is het verplicht om een gekwalficeerde dienst van elektronische aangetekende zending te gebruiken in het geval waarin een wettelijke bepaling op uitdrukkelijke wijze voorziet in de verplichting om gebruik te maken van een aangetekende zending. De inwerkingtreding van die bepaling is afhankelijk van de ontwikkeling van een markt van gekwalficeerde vertrouwensdienstverleners waar voldoende gekwalficeerde (Belgische of Europese) actoren aanwezig zijn om een daadwerkelijke mededinging te verzekeren. Het is de regering die te gelegener tijd moet beslissen of de voorwaarden voor inwerkingtreding al dan niet vervuld zijn.

46. Kan de uitgever er zich toe beperken om in zijn algemene voorwaarden te vermelden dat de aangetekende zending langs elektronische weg moet gebeuren?

Een rechtshandeling kan altijd langs elektronische weg worden gesteld als alle partijen zich daarmee akkoord verklaren. Eventueel kunnen bepaalde zaken, waaronder de instemming onder de drie partijen (dienstverlener, uitgever en bestemming) contractueel worden geregeld.

Vanuit een praktisch oogpunt kan het contract ook onderhandeld en ondertekend worden door de dienstverlener en de uitgever die beslissen om gebruik te maken van de dienst van elektronische aangetekende zending (contract tussen de eerste twee partijen). Vermoedelijk hebben de meeste bestemmingen – die er niet voor gekozen hebben om een aangetekende zending te krijgen en die de dienstverlener die de dienst aanbiedt, wellicht niet kennen – niet de gelegenheid gekregen om datzelfde contract te aanvaarden voordat zij hun eerste zending ontvangen. Het gebruik van de algemene voorwaarden zou dat probleem in theorie moeten kunnen verhelpen maar de uitgever zal ervoor zorgen dat ze tegenstelbaar zijn. De geadresseerde moet voorafgaandelijk aan de eerste elektronische aangetekende zending de mogelijkheid hebben gekregen om kennis te nemen van de algemene voorwaarden verbonden aan die dienst en ze hebben aanvaard.

47. Wat is een hybride aangetekende zending?

De hybride aangetekende zending is een alternatieve vorm en tussenoplossing voor de aange-tekende zending, ingevoerd in de Belgische wet en niet in de eIDAS-Verordening. Ze biedt de verzender in een eerste fase de mogelijkheid om zijn aangetekende zending in elektronische vorm te versturen. In een tweede fase materialiseert een postoperator de aangetekende verzending en verstuurt ze in papiervorm naar de geadresseerde.

48. Waarom gebruikmaken van de hybride aangetekende zending?

Het gebruik van dergelijke diensten is nuttig om meerdere redenen. Het is mogelijk om afstand te doen van de instemming van de bestemming die vereist is voor de verzending van de elektronische aangetekende zending, om aangetekende zendingen af te geven buiten de kantooruren, om aangetekende zendingen te versturen naar bestemmingen die niet over de technische uitrustingen beschikken om een elektronische aangetekende zending te ontvangen, om voor een snellere verzending dan de klassieke aangetekende zending te zorgen, enz.

49. Welke is de datum van deponering voor de hybride aangetekende zending?

De datum op het bericht van de elektronische aangetekende verzending wordt gelijkgesteld met de datum van deponering van de aangetekende verzending bij een aanbieder van post-diensten voor zover de verzending niet meer door de verzender kan gewijzigd of geannuleerd worden. De effectieve datum van de “deponering” is dus de datum van de elektronische verzending van de aangetekende zending naar het platform opgericht door de dienst aanbieder, ongeacht of de verzending plaatsvindt op een sluitingsdag van de postoperatoren.

50. Aan welke eisen moet worden voldaan wanneer een dienstverlener beslist om een dienst van hybride elektronische aangetekende zending op te richten?

Naast de eisen in de eIDAS-Verordening, is er een lijst van eisen opgenomen in bijlage II van boek XII van het Wetboek van economisch recht (ingevoegd door de Belgische [wet van 21 juli 2016](#)).

Websiteauthenticatie

51. Wat is websiteauthenticatie?

Websiteauthenticatie is een vertrouwensdienst waarbij de authenticiteit van de link tussen een website en de verantwoordelijke ervan wordt gegarandeerd. Hierdoor kan onder meer de strijd tegen de zogenaamde “phisingtechnieken” of andere gelijksoortige praktijken worden aangebonden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

52. Welke eisen zijn verbonden aan de invoering van een gekwalificeerd certificaat voor websiteauthenticatie?

Het gekwalificeerde certificaat voor websiteauthenticatie wordt verleend door een gekwalificeerde vertrouwensdianstaanbieder en moet voldoen aan de eisen vastgesteld in bijlage IV van de eIDAS-Verordening. Om preciezer te zijn, dat certificaat bevat de adresgegevens van de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die de website beheert, alsook de domeinnaam die door laatstgenoemde wordt beheerd.

Het is de rechter die moet bepalen welke rechtsgevolgen eraan kunnen worden toegekend onder meer in het licht van de garanties die het certificaat biedt.

Elektronische archivering

53. Wat is elektronische archivering?

Elektronische archivering bestaat ofwel in de bewaring van oorspronkelijk elektronische gegevens, ofwel in het digitaliseren van papieren documenten (scanning), of beide. Een onderneming kan van die dienst gebruikmaken voor eigen rekening of kan een beroep doen op een externe dienstverlener. Die vertrouwensdienst werd ingevoerd door de Belgische [wet van 21 juli 2016](#) (die nieuwe bepalingen in boek XII van het Wetboek van economisch recht invoert) en niet door de eIDAS-Verordening, ook al verwijst de Belgische wet voor bepaalde transversale verplichtingen naar die verordening.

19

54. Welke zijn de verschillende vormen van elektronische archivering?

De **gewone elektronische archivering** is een procedé dat aangeboden wordt door een niet-gekwalificeerde verlener van vertrouwensdiensten. Hij is op grond van artikel 19 van de eIDAS-Verordening onderworpen aan veiligheids- en meldingsverplichtingen in geval van inbreuk op de veiligheid.

De **gekwalificeerde elektronische archivering** is een procedé dat aangeboden wordt door een gekwalificeerde verlener van vertrouwensdiensten. Hij moet zoals voor de andere gekwalificeerde vertrouwensdiensten voldoen aan bepaalde strikte voorwaarden (onder meer artikel XII.28 van het Wetboek van economisch recht).

Nogmaals, de gewone elektronische archiveringsdiensten genieten enkel van het niet-discriminatie principe (artikel XII.25, §4 van het Wetboek van economisch recht), terwijl gekwalificeerde elektronische archiveringsdiensten genieten van de vermoedens (artikel XII.25, §5 van het Wetboek van economisch recht).

55. Heeft een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst hetzelfde statuut als de andere gekwalificeerde vertrouwensdiensten?

Hoewel de elektronische archiveringsdienst verankerd is in de Belgische [wet van 21 juli 2016](#) en niet in de eIDAS-Verordening geniet hij hetzelfde statuut als de andere gekwalificeerde vertrouwensdiensten. Het toepassingsgebied ervan is echter beperkt tot het grondgebied van België.

De definities stellen de elektronische archiveringsdiensten en de dienstverleners ervan gelijk met vertrouwensdiensten en de dienstverleners ervan in de zin van de eIDAS-Verordening. Die gelijkstelling betekent niet dat een verlener van een elektronische archiveringsdienst verplicht zou zijn om een of meer vertrouwensdiensten bedoeld in de verordening aan te bieden. De elektronische archivering is dus een vertrouwensdienst evenals de vertrouwensdiensten

bedoeld in de verordening die alleen mag worden aangeboden (zoals dat trouwens het geval is voor de vertrouwensdiensten van de verordening), d.w.z. zonder noodzakelijk een andere vertrouwensdienst van de verordening te moeten aanbieden. Om daarentegen een gekwalificeerde archiveringsdienst te kunnen aanbieden, moet de dienstverlener gebruikmaken van een gekwalificeerde elektronische tijdstempel telkens wanneer de datum en/of het uur moeten worden bepaald.

56. Moeten documenten in het raam van de elektronische archivering recto/verso worden gescand als zij slechts één pagina met inhoud bevatten?

Uit juridisch oogpunt heeft het geen enkele zin om een blanco pagina te scannen. Als de pagina **helemaal blanco** is, hoeft ze dus niet gescand te worden.

Vaak echter is in documenten/contracten met meerdere pagina's op elke bladzijde een paginanummer ingevoegd (bijvoorbeeld, pagina 2/8), maar hebben sommige pagina's (bijna) geen inhoud, wellicht omwille van een technisch probleem dat verband houdt met de lay out. In dat geval is de pagina niet helemaal blanco en kan ze niet als dusdanig worden beschouwd. Om elke twijfel weg te nemen, is het dus belangrijk om de pagina toch te scannen. Het gescande document zou anders maar zeven pagina's bevatten terwijl de nummering er acht aangeeft. Het zou bijgevolg moeilijk te controleren zijn of de niet-gescande pagina nuttige inhoud bevat.

57. Is het verplicht om gebruik te maken van de gekwalificeerde archiveringsdiensten wanneer een onderneming een elektronische kopie wenst te bewaren van de facturen uitgegeven door haarzelf, door de verwerfer of de afnemer of, in haar naam en voor haar rekening, door een derde (met de bedoeling de verplichting bedoeld in artikel 60 van het Btw-Wetboek na te leven)?

De Belgische [wet van 21 juli 2016](#) waarbij de eIDAS-Verordening wordt uitgevoerd, bevat de volgende bepaling (art.XII.25, §5, lid 3 van het Wetboek van economisch recht) "onder voorbehoud van de toepassing van bijzondere wettelijke of reglementaire eisen wordt, wanneer in een wettelijke of reglementaire tekst, uitdrukkelijk een verplichting tot het bewaren van gegevens of documenten wordt opgelegd, gebruikgemaakt van een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst, als de gebruiker van de dienst opteert voor de elektronische weg".

Die bepaling is echter nog niet van kracht. Maar eens in werking kan eruit worden afgeleid dat wanneer een wettelijke tekst in een uitdrukkelijke verplichting voorziet om een factuur te bewaren, dat moet gebeuren via een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst in de zin van boek XII van het Wetboek van economisch recht. Dat is echter niet het geval aangezien er op het gebied van elektronische facturering specifieke wetgeving bestaat op grond waarvan elektronische facturen kunnen worden gearcheveerd en/of ondertekend aan de hand van systemen die niet gekwalificeerd zijn in de zin van de eIDAS-Verordening en van de nieuwe wet (in voornoemd artikel wordt immers vermeld "onder voorbehoud van de toepassing van bijzondere wettelijke of reglementaire eisen"). Die wetgeving waarbij een Europese richtlijn wordt omgezet, maakt het mogelijk om facturen aan te maken, te verzenden en op te slagen via elektronische weg, mits evenwel de naleving van bepaalde voorwaarden. Het gebruik van een gekwalificeerde vertrouwensdienst voor de elektronische factuur behoort niet noodzakelijk tot die voorwaarden. Die specifieke wetgevingen blijven dus ongemoeid en blijven van kracht.

Die wetgevingen verbieden dus geenszins om gebruik te maken van een gekwalificeerde vertrouwensdienst in de zin van de eIDAS-Verordening en van de nieuwe wet om een elektronische factuur te verzenden of te archiveren. In dat geval zijn de gunstige rechtsgevolgen erkend door die teksten van toepassing (vermoedens, gelijkstelling).

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

58. Moet een onderneming gebruikmaken van de gekwalificeerde archiveringsdiensten wanneer ze in het raam van de plicht bedoeld in artikel 315 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (WIB), de boeken en bescheiden aan de hand waarvan het bedrag van de belastbare inkomsten kan worden bepaald, elektronisch wenst te bewaren?

Net als in artikel 60 van het Btw-Wetboek laat artikel 315bis van het WIB het over aan de belastingplichtige om te bepalen welk type van informaticasysteem (en het veiligheidsniveau) hij toepast en gebruikt. Zijn systeem moet de geregistreerde gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm ter inzage kunnen voorleggen (artikel 315bis van het WIB). Dat artikel 315bis is dus een bijzondere bepaling die afwijkt van de regel bedoeld in artikel XII.25, §5, lid 3 van het Wetboek van economisch recht (momenteel niet van kracht).

Die bepaling beperkt zich tot de boeken en bescheiden die noodzakelijk zijn om de belastbare inkomsten te bepalen.

59. Mogen de originele documenten vernietigd worden na het scannen ervan?

Als de digitalisering van de originele stukken aan de hand van een niet-gekwalificeerde archiveringsdienst werd uitgevoerd, is het raadzaam om de papieren originelen van de documenten verder te bewaren. Ze zijn van juridisch belang want zonder die originelen zouden er problemen kunnen ontstaan op het gebied van geldigheid of bewijs van de akte en van de inhoud ervan omdat de scan juridisch gezien niet meer dan een kopie is (en geen origineel).

Als daarentegen beroep werd gedaan op een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst om papieren documenten te digitaliseren en te bewaren, worden de digitale kopieën van de papieren documenten beschouwd als getrouwe en duurzame kopieën ervan met dezelfde juridische waarde. Ze genieten dus van dezelfde bewijswaarde en geldigheid als het papieren origineel. Vervolgens kunnen de papieren originelen worden vernietigd (onder voorbehoud in voorkomend geval van de goedkeuring van het Rijksarchief).

Het is echter belangrijk te onderstrepen dat het vermoeden enkel geldt voor de onderhandse akten en dat die bepalingen van toepassing zijn onder voorbehoud van de toepassing van bijzondere wettelijke of reglementaire eisen.

60. Welke zijn de eisen voor een gekwalificeerde elektronische archiveringsdienst die voor eigen rekening wordt uitgebaat?

De elektronische archiveringsdienst kan ofwel door een vertrouwensdienstverlener ten bate van het publiek worden aangeboden; ofwel door een openbare instantie of een natuurlijke persoon of rechtspersoon voor eigen rekening worden uitgebaat. In dat laatste geval moet hij aan een aantal eisen niet voldoen. Artikel XII. 28, §2 van het Wetboek van economisch recht stelt die instantie inderdaad vrij van de procedure voorafgaand aan het uitbaten van een vertrouwensdienst, als bepaald in de eIDAS-Verordening, van de audit eens in de 24 maanden en tot slot van bepaalde specifieke eisen verbonden aan de aanbidding van een openbare dienst. Een voorafgaande kennisgeving bij het toezichthoudende orgaan is echter een vereiste. Die kennisgeving moet bovendien vergezeld zijn van een beoordelingsverslag opgesteld door een geaccrediteerd conformiteitsbeoordelingsorgaan.

61. Welke criteria worden gehanteerd om een onderscheid te maken tussen een elektronische archiveringsdienst aangeboden door een derde vertrouwensdienstverlener en een elektronische archiveringsdienst uitgebraat voor eigen rekening?

De openbare instantie of de persoon die voor eigen rekening een archiveringsdienst uitbaat, is vrijgesteld van bepaalde eisen. Er moet een dubbel criterium worden gehanteerd om dat onderscheid te maken.

Het **eerste** criterium is het voorwerp van de hoofdactiviteit. Als de hoofdactiviteit van de onderneming bestaat in de aanbidding van de elektronische archiveringsdienst zelf (dat kan onder meer worden afgeleid uit het maatschappelijk doel van de onderneming, uit de manier waarop ze haar activiteiten aan haar potentiële klanten aanbiedt, enz.), wordt ze beschouwd als vertrouwensdienstverlener die zijn diensten aanbiedt aan het publiek. Ze moet zich onderwerpen aan alle eisen van de eIDAS-Verordening en van boek XII van het Wetboek van economisch recht, vooral als hij gekwalificeerd is. Als de elektronische archiveringsdienst echter maar een “nevendienst” blijkt te zijn, ter aanvulling naast zijn hoofddienst die een andere is (bijvoorbeeld, bankdiensten, verzekeringsdiensten, sociaal secretariaat, HR-consultant, farmaceutische ondernemingen, enz.) kan die dienst als “voor eigen rekening uitgebraat” worden beschouwd.

Voor het **tweede** criterium dat cumulatief is met het eerste, rijst de vraag of de organisatie of de persoon die de elektronische archiveringsdienst voor eigen rekening uitbaat ook een partij is die belang heeft bij de gearchiveerde gegevens of documenten. Wanneer een dienstverlener claimt dat hij een (gekwalficeerde) elektronische archiveringsdienst voor eigen rekening uitbaat en zodoende ook aanspraak wenst te maken op de afwijkingen bedoeld in artikel XII.28, §2, van het Wetboek van economisch recht en wanneer dan vastgesteld wordt dat hij geen enkel belang heeft ten aanzien van de rechten en verplichtingen verbonden aan de aldus gearchiveerde gegevens of documenten – onder meer beoordeeld op basis van zijn hoofdactiviteit – zou hij het voordeel van de voornoemde afwijkingen kunnen verliezen en zou hij voor die activiteit (die trouwens niet noodzakelijk meer als nevenactiviteit ten aanzien van de ingeroepen hoofdactiviteit zou worden bestempeld) beschouwd worden als een derde vertrouwensdienstverlener.

62. Kan een verzending per elektronische post (vermoedelijk zonder bijzondere beveiliging) worden gelijkgesteld met een verzending met de gewone post?

Aangezien een verzending met de gewone post geen bijzondere garantie biedt wat betreft de daadwerkelijke verzending en de datum ervan, kan de verzending even goed via elektronische post gebeuren. Als de wetgever de verzending via gewone post toestaat (en geen aangetekende zending eist) is dat doorgaans omdat hij oordeelt dat de voornoemde garanties niet nodig en nuttig zijn voor de bescherming van de partijen of van derden.

Die vaststelling geldt enkel als de inhoud niet ondertekend is. Het doel van de ondertekening is garanties te bieden over de identificatie van de ondertekenaar en de verklaring van instemming met de inhoud (wat het behoud van de integriteit van de inhoud impliceert). Niet-beveiligde elektronische post biedt die garanties zeker niet met dezelfde betrouwbaarheid als een met de hand ondertekend document. Heeft die elektronische post daarom geen enkele bewijskracht? Het antwoord is negatief en moet worden genuanceerd afhankelijk van **twee** hypothesen.

- Ofwel **eist de wetgever geen handtekening**. In dat geval geniet de niet beveiligde elektronische post van de niet-discriminatieclausule en in geval van betwisting beslist de rechter vrij of hij al dan niet ondertekend wordt en of hij dezelfde bewijswaarde heeft als

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

een met de hand ondertekend document (dat met een gewone brief zou zijn verstuurd). Bovendien zijn de algemene regels van bewijsrecht van aanvullende aard. Het is de partijen dus in principe toegestaan om te voorzien in het beding dat bepaalt dat “*elektronische post dezelfde bewijswaarde heeft als gewone post*”. Het is echter altijd mogelijk om de bepalingen betreffende de onrechtmatige bedingen van boek VI van het Wetboek van economisch recht toe te passen. In voorkomend geval zou artikel VI.83, 21° kunnen ingaan tegen het bovengenoemde beding.

- Ofwel eist de wetgever in het algemeen een ondertekend document, en zelfs een bijzondere elektronische handtekening (bijvoorbeeld een gekwalificeerde elektronische handtekening), het betreft een “formele” wettelijke verplichting met hoofdzakelijk als doelstelling niet alleen te beschikken over uitgebreide garanties op het gebied van rechtszekerheid maar tevens over garanties die gelijkwaardig zijn aan de garanties die voor papieren documenten geboden worden (om redenen van algemeen belang, bescherming van zwakke partijen of van een derde die onder meer de staat kan zijn, onderworpen aan de eisen van goed operationeel en budgettair beheer, doeltreffendheid van zijn controles, enz..). In het geval van een dergelijke formele eis zou de inhoud kunnen worden verstuurd via elektronische post maar dan voorzien van een equivalent van een handgeschreven handtekening, d.w.z. ondertekend met een gekwalificeerde elektronische handtekening, of voorzien van een bijzondere elektronische handtekening vereist door de wetgever. Dergelijke vereiste zou dwingend zijn en zou moeten worden gerespecteerd.

23

63. Kan een verzending langs elektronische weg (vermoedelijk niet ondertekend en niet beveiligd) contractueel worden gelijkgesteld met een verzending per aangetekende brief?

Die gelijkstelling ligt moeilijk. Als de wetgever een aangetekende zending eist, is dat omwille van de garanties die hieraan verbonden zijn, d.w.z. het bewijs van de realiteit en van de datum van de verzending (en zelfs van de ontvangst ervan). Die garanties moeten rechtszekerheid bieden (voor alle partijen en voor de controleautoriteiten), maar ook aan zwakke partijen bescherming bieden (bijvoorbeeld aan consumenten of werknemers). Een elektronische zending biedt echter niet dezelfde garanties als een fysieke aangetekende zending. Om die reden bepaalt artikel XII.25, §7, lid 2 van het Wetboek van economisch recht uitdrukkelijk “*Onder voorbehoud van de toepassing van bijzondere wettelijke of reglementaire eisen wordt, wanneer in een wettelijke of reglementaire tekst, uitdrukkelijk een aangetekende zending wordt opgelegd, gebruikgemaakt van een gekwalificeerde dienst van elektronische aangetekende zending, als de gebruiker van de dienst opteert voor de elektronische weg*”. Die bepaling is natuurlijk nog niet in werking getreden (dat is immers afhankelijk van de ontwikkeling van een competitieve markt van Belgische of Europese gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners) maar ze wijst al op de duidelijke wil van de wetgever.

Een beding dat een verzending langs elektronische weg (vermoedelijk niet beveiligd) contractueel gelijkstelt met een verzending per aangetekende brief zou onvermijdelijk in overtreding zijn met de nieuwe dwingende bepaling wanneer die in werking treedt. Enkel de gekwalificeerde elektronische aangetekende zending zal immers worden aanvaard als elektronisch equivalent voor de fysieke aangetekende zending wanneer in een wettelijke of reglementaire tekst uitdrukkelijk een aangetekende zending wordt opgelegd.

64. Waar kan ik andere/meer informatie vinden?

U vindt veel informatie over de eIDAS-Verordening op de website van de Europese Commissie:

- Trust services and eID: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/trust-services-and-eid>
- Questions and Answers on Trust Services under eIDAS: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/questions-answers-trust-services-under-eidas>
- eIDAS Observatory: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eidas-observatory>

U vindt ook informatie over de eIDAS-Verordening en de Belgische wet van 21 juli 2016 (titel 2 van boek XII van het Wetboek van economisch recht) op de website van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie:

- Algemene informatie: <https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en>
- Juridische informatie: <https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en/juridische-aspecten-en>
- Presentatie en uitgebreide toelichting van de eIDAS-Verordening: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Online/Europese-verordening-910-2014-korte-voorstelling.pdf>
- Presentatie en uitgebreide toelichting van de Wet eIDAS en elektronische archivering (Digital Act van 21 juli 2016 – boek XII van het Wetboek van economisch recht): <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Online/Belgische-wet-21072016-eIDAS-verordening-korte-voorstelling.pdf>